

ПАРЛАМЕНТЫН ЧУУЛГАНЫ ХУРАЛДААНЫ ЦАГЛАВРЫН ТАЛААРХ ХАРЬЦУУЛСАН СУДАЛГАА

Г.Алтан-Оч (Ph.D)
Р.Оргилмаа, Б.Туул

Энэхүү харьцуулсан судалгаанд Герман (манай эрх зүйн орчны суурь жишиг болон захиалагчийн даалгавраар), Дани (захиалагчийн даалгавар), Исланд (манайхтай төстэй, хүн ам цөөхөн, парламентын гишүүний тоо-63), ОХУ (пост-коммунист, хөрш) болон БНСУ (Азийн төлөөлөл, ардчилал, сонгодог парламентын жишиг)-ыг сонгож, парламентад хэлэлцэх асуудлын дарааллыг хэрхэн тогтоож, төлөвлөдөг талаар авч үзлээ.

Парламентын чуулганы хуралдааны цаглавар буюу тов, хэлэлцэх асуудлын дарааллыг тогтоох асуудлыг зарим оронд Үндсэн хуулиндаа тусгаж, бүх улсад парламентын дотоод журам буюу дэгийн тухай хуулиар зохицуулж байна.

Парламентын чуулганы цикл харилцан адилгүй байна. Герман, Дани, Солонгост жилийн турш нэг чуулгантай бол (9-р сараас дараа оны 7-р сар хүртэл), ОХУ-2, Исланд-4 чуулгантай байдаг. Чуулганы хуралдаанаар хэлэлцэх асуудлыг циклийн хугацаагаар буюу жилээр, хагас жилээр, улирлаар төлөвлөдөг байна. Тухайн чуулганы хуралдааны циклэд хэлэлцэх асуудлын төлөвлөгөө буюу жагсаалтад оруулах боломжтой хуулийн төслийг өргөн мэдүүлэх сүүлчийн хугацаа мөн харилцан адилгүй байна. Үүнд:

- 4-р сарын 1 (Дани, Исланд)
- 1-р сарын 31 (Солонгос)
- 3 Хуралдааны долоо хоног буюу цаглаварын 1 сарын өмнө (Герман)
- Тодорхойгүй (Орос)

Хэлэлцэх асуудлын дарааллыг тогтоохдоо Засгийн газраас өргөн мэдүүлсэн төсвийн төсөл, төсвийн тодотгол болон хүсэлт гаргасан улс орны өмнө тулгамдсан яаралтай бусад чухал асуудлыг тэргүүн ээлжинд багтаана (Дани). Мөн Засгийн газраас өргөн мэдүүлсэн хуулийн төслийг парламентын гишүүний өргөн барьсан хуулийн төслийн өмнө дараалуулдаг байна (Исланд). Хэлэлцэх асуудлыг ач холбогдлоор нь доорх байдлаар эрэмбэлэх боломжтой байна. Үүнд:

1. Улс орны өмнө тулгамдсан нэн яаралтай чухал асуудал
2. Хүчингүй болгох хуулийн төсөл
3. Олон улсын гэрээг батлах хуулийн төсөл
4. Хориг тавигдсан хуулийн төсөл
5. Төсвийн төсөл, төсвийн тодотгол
6. Засгийн газраас өргөн мэдүүлсэн төсөл
7. Парламентын гишүүний өргөн барьсан төсөл
8. Бусад

Чуулганы хуралдааны хөтөлбөрийг (огноо, цагийн хуваарь, хэлэлцэх асуудал) ажлын долоо хоногоор төлөвлөж, урьдчилан баталдаг байна. Хөтөлбөрийг ихэнх оронд хамтын байгууллага (парламентын чуулган өөрөө буюу зөвлөл, хороо г.м.) тогтоодог бол зарим улсад спикер тогтоодог (Дани, Солонгос). Ингэхдээ дээд тал нь 3 долоо хоногоор (Герман) төлөвлөж байна. Өдрийн чуулганы нэгдсэн хуралдааныг ерөнхийдөө өглөө 09:00 цагт нээж, дундаа завсарлахгүйгээр хоногтоо багтаан (24:00 цаг) өндөрлүүлэхээр төлөвлөдөг байна (Герман, Исланд).

1.Герман

ХБНГУ-ын Үндсэн хуулийн 40 дүгээр зүйлийн 1 дэх хэсэгт “Бундестаг нь өөрийн ерөнхийлөгч,

UIN.MN
СУДАЛГААНЫ САН

түүний орлогчид болон нарийн бичгийн дарга²⁴¹ нарыг сонгоно. Бундестаг нь өөрийн дотоод журмыг тогтооно.” гэж заасны дагуу Бундестагийн дотоод журам нь бие даасан дүрмийн (журмын) эрх зүйд хамаарна. Холбооны Үндсэн хуулийн Шүүх 1952 онд, шинээр сонгогдсон Бундестаг нь өөрийн дотоод журмыг батална хэмээн шийдвэрлэсэн байдаг аж. Шинэ дотоод журам боловсруулах нь практикт ихээхэн хүндрэлтэй тул өмнөх парламентын дотоод журмыг суурь болгон зарим өөрчлөлтийг шинээр тусган баталж ирсэн түүхтэй байдаг. Гэхдээ 1951, 1970, 1980 онуудад зарчмын өөрчлөлт оржээ.²⁴²

“Холбооны Улсын Их хурал”²⁴³ (парламентын доод танхим) буюу Бундестагийн Ерөнхийлөгч, түүний орлогч нараас Бундестагийн удирдлага бүрдэнэ. Удирдлагын гишүүд нь ээлжлэн чуулганы хуралдааныг даргалдаг. Зөвхөн маш чухал хуралдааны турш Ерөнхийлөгч нь даргалдаг.²⁴⁴

Чуулганы нэгдсэн хуралдааныг явуулахад онцгой чухал үүрэгтэй оролцдог байгууллага бол Бундестагийн удирдлагын дэргэдэх Ахмадын зөвлөл юм. Түүний үндсэн чиг үүрэг нь хэлэлцэх асуудалд хэзээ, хэр хугацаагаар ямар асуудал оруулахыг тогтоох явдал юм. Мөн хуралдааны долоо хоногийн үндсэн төлөвлөгөөг энэ зөвлөл баталдаг.

Парламентын ажлын алба (Тамгын газар)-ны гүйцэтгэх удирдлагыг Бундестагийн бүрэлдэхүүнд харгалзуулан томилдог учир тэрээр Ахмадын зөвлөлд Бундестагийн удирдлагын нэгэн адил багтдаг. Мөн зөвлөх эрхтэй нэг гишүүн Холбооны Улсын Засгийн газрыг Ахмадын зөвлөлд төлөөлдөг.

Чуулганы хуралдааны тов, хэлэлцэх асуудлыг дараах байдлаар тогтооно.²⁴⁵

- Ахмадын зөвлөл тохиролцох, эсвэл
- Бундестаг урьдчилан батлах, эсвэл
- Чуулганы хуралдаанаас эрх шилжүүлсэн, эсвэл маш яаралтай шалтгаанаар онцгой тохиолдолд Бундестагийн ерөнхийлөгч тогтоох. Хэрэв тухайн үед ерөнхийлөгч завгүй байгаад чуулганыг зарлан хуралдуулсан бол дараа нь зөвшөөрөл нөхөн гаргавал зохино. Депутатуудын гуравны нэг, эсвэл Холбооны Улсын Канцлер ²⁴⁶, эсвэл Холбооны Улсын Ерөнхийлөгч шаардсан бол Бундестагийн ерөнхийлөгч чуулганыг заавал зарлан хуралдуулдаг.

Хэлэлцэх асуудлыг урьдчилан тогтоож байгаа нь төлөвлөгдөөгүй асуудлаар гэнэтийн санал хураалтанд депутатыг оруулахаас зайлсхийх зорилготой аж. Ийнхүү урьдчилан зарлагдсан хэлэлцэх асуудалд өөрчлөлт оруулах талаар депутат нь өмнөх өдрийн 18:00 цаг хүртэл санал гаргах эрхтэй. Гэхдээ парламентын бүлгээс уг саналыг гаргавал илүү үр дүнтэй байдаг. Хэрэв бүлгийн (нийт гишүүдийн 5%) хэмжээний цөөнх эсэргүүцэхгүйгээр санал нийлсэн бол хэлэлцэх асуудлын дараалалд шинээр асуудал оруулж болно.

Хэлэлцэх асуудлын дараалалд албадан оруулах хугацааг 6 цаглаврын (хуанлийн) долоо хоног байсныг 1995 онд 3 долоо хоног болгон богиносгосон аж. Энэ юу гэсэн үг вэ гэвэл, нэгэнт өргөн мэдүүлсэн хуулийн төслийг хамгийн оройтлоо гэхэд 3 долоо хоногийн дараа хэлэлцэх асуудлын дараалалд оруулдаг байна.

Хэрэв хэлэлцэж буй асуудлаар шийдвэр гаргах чадамжгүй (ирц хангалтгүй) нөхцөл байдал

²⁴¹ Schriftführer-германаар-үгчилбэл “бичгийн эрхлэгч”

²⁴² Германы Бундестаг-Deutscher Bundestag-германаар

https://www.bundestag.de/parlament/aufgaben/rechtsgrundlagen/go_eri/gescho02-244656

²⁴³ үгчилбэл

²⁴⁴ Бундестагийн дотоод журам-Deutscher Bundestag: Organisation der Abgeordneten

https://de.wikipedia.org/wiki/Deutscher_Bundestag#Gesch%C3%A4ftsordnung

²⁴⁵ Дотоод журмын тайлбар-Erläuterungen zur Geschäftsordnung-германаар

https://www.bundestag.de/parlament/aufgaben/rechtsgrundlagen/go_eri/gescho07-244670

²⁴⁶ Ерөнхий сайд

үүссэн бол ерөнхийлөгч тухайн өдрөө чуулганыг дахин хуралдуулах тов гаргаж болно.

Зураг №1. Хуралдааны цаглавар²⁴⁷

2020

Deutscher Bundestag
Parlamentstermine

Januar	Februar	März	April	Mai	Juni	Juli	August	September	Oktober	November	Dezember
1 Mo	1 Sa	1 So	1 Mo	1 Fr	1 Mo	1 Mo	1 Sa	1 Di	1 Di	1 So	1 Di
2 Di	2 So	2 Mo	2 Di	2 Sa	2 Di	2 Di	2 So	2 Mi	2 Fr	2 Mo	2 Mi
3 Fr	3 Mo	3 Di	3 Fr	3 So	3 Mi	3 Fr	3 Mo	3 Do	3 So	3 Di	3 Do
4 Sa	4 Di	4 Mi	4 Sa	4 Mo	4 Do	4 Sa	4 Di	4 Fr	4 So	4 Mi	4 Fr
5 So	5 Mi	5 Do	5 So	5 Di	5 Fr	5 So	5 Mi	5 Do	5 Mo	5 Do	5 Sa
6 Mo	6 Do	6 Fr	6 Mo	6 Di	6 Sa	6 Mo	6 Do	6 So	6 Di	6 Fr	6 So
7 Di	7 Fr	7 Sa	7 Di	7 Do	7 So	7 Di	7 Fr	7 Mo	7 Do	7 Sa	7 Mo
8 Mi	8 Mo	8 Di	8 Mi	8 Fr	8 Mo	8 Mi	8 Sa	8 Di	8 Do	8 So	8 Di
9 Do	9 Do	9 Mo	9 Do	9 Sa	9 Di	9 Do	9 So	9 Mi	9 Fr	9 Mo	9 Mi
10 Fr	10 Mo	10 Di	10 Fr	10 So	10 Mi	10 Fr	10 Mo	10 Do	10 Sa	10 Di	10 Do
11 Sa	11 Di	11 Mi	11 Sa	11 Mo	11 Do	11 Sa	11 Di	11 Fr	11 So	11 Mi	11 Fr
12 So	12 Mi	12 Do	12 So	12 Di	12 Fr	12 So	12 Mi	12 Do	12 Mo	12 Do	12 Sa
13 Mo	13 Do	13 Fr	13 Mo	13 Di	13 Sa	13 Mo	13 Do	13 So	13 Di	13 Fr	13 So
14 Di	14 Fr	14 Sa	14 Di	14 Do	14 So	14 Di	14 Fr	14 Mo	14 Do	14 Sa	14 Mo
15 Mi	15 Mo	15 Di	15 Mi	15 Fr	15 Mo	15 Mi	15 Sa	15 Di	15 Do	15 So	15 Di
16 Do	16 Do	16 Mo	16 Do	16 Sa	16 Di	16 Do	16 So	16 Mi	16 Fr	16 Mo	16 Mi
17 Fr	17 Mo	17 Di	17 Fr	17 So	17 Mi	17 Fr	17 Mo	17 Do	17 Sa	17 Di	17 Do
18 Sa	18 Di	18 Mi	18 Sa	18 Mo	18 Do	18 Sa	18 Di	18 Fr	18 So	18 Mi	18 Fr
19 So	19 Mi	19 Do	19 So	19 Di	19 Fr	19 So	19 Mi	19 Do	19 Mo	19 Do	19 Sa
20 Mo	20 Do	20 Fr	20 Mo	20 Di	20 Sa	20 Mo	20 Do	20 So	20 Di	20 Fr	20 So
21 Di	21 Fr	21 Sa	21 Di	21 Do	21 So	21 Di	21 Fr	21 Mo	21 Do	21 Sa	21 Mo
22 Mi	22 Mo	22 Di	22 Mi	22 Fr	22 Mo	22 Mi	22 Sa	22 Di	22 Do	22 So	22 Di
23 Do	23 Do	23 Mo	23 Do	23 Sa	23 Di	23 Do	23 So	23 Mi	23 Fr	23 Mo	23 Mi
24 Fr	24 Mo	24 Di	24 Fr	24 So	24 Mi	24 Fr	24 Mo	24 Do	24 Sa	24 Di	24 Do
25 Sa	25 Di	25 Mi	25 Sa	25 Mo	25 Do	25 Sa	25 Di	25 Fr	25 So	25 Mi	25 Fr
26 So	26 Mi	26 Do	26 So	26 Di	26 Fr	26 So	26 Mi	26 Do	26 Mo	26 Do	26 Sa
27 Mo	27 Do	27 Fr	27 Mo	27 Di	27 Sa	27 Mo	27 Do	27 So	27 Di	27 Fr	27 So
28 Di	28 Fr	28 Sa	28 Di	28 Do	28 So	28 Di	28 Fr	28 Mo	28 Do	28 Sa	28 Mo
29 Mi	29 Mo	29 Di	29 Mi	29 Fr	29 Mo	29 Mi	29 Sa	29 Di	29 Do	29 So	29 Di
30 Do	30 Do	30 Mo	30 Do	30 Sa	30 Di	30 Do	30 So	30 Mi	30 Fr	30 Mo	30 Mi
31 Fr	31 Mo	31 Di	31 Fr	31 So	31 Mi	31 Fr	31 Mo	31 Do	31 Sa	31 Di	31 Do

Тайлбар:

- ягаан**-Бундестагийн хуралдааны долоо хоног
- ногоон**-Холбооны зөвлөлийн нэгдсэн хуралдаан
- цэнхэр**-Европын Парламентын их хурал
- шар**-ЕХ-ны Зөвлөлийг ахлах хугацаа

Цаглавraас харахад, Бундестагийн хуралдааны цаглавар нь Холбооны зөвлөл (парламентын дээд танхим) болон Европын парламентын цаглавартай уялдаатай байдаг аж. Хуралдаан ерөнхийдөө хуанлийн 9-р сард эхэлж, дараа оны 7-р сар хүртэл тасралтгүй үргэлжилдэг. Жилийн 7, 8-р сард завсарладаг байна.

Германы Холбооны Улсын Их хурал (Бундестаг)-ын хуралдааны цаглавар нь “Хуралдааны долоо хоног”-оос бүрдэнэ. Ахмадын зөвлөл нь хуралдааны долоо хоногийг тогтоох бөгөөд депутатуудад зарлана. Депутатын тухай хуулийн 14 дүгээр зүйлд заасанчлан хуралдааны өдрүүдэд заавал биеэр оролцох бөгөөд ирцийн жагсаалтад бүртгүүлэх үүрэгтэй.

Зураг №1-ээс үзэхэд, Чуулганы хуралдаан сард дунджаар 2 долоо хоног (2, 4-р сард тус тус 1 удаа; сондгой сард 3 удаа) хуралддаг.

²⁴⁷ Sitzungskalender-германаар

Лхагва гараг

Sitzungsverlauf			
16. September 2020 (175. Sitzung)			
Uhrzeit	TOP	Thema	Status/ Abstimmung **
13:00		Sitzungsöffnung	beendet
13:00	1	☑ Befragung der Bundesregierung	beendet
14:05	2	☑ Fragestunde	beendet
15:10	ZP 1	☑ Aktuelle Stunde - Demokratie und nationale Souveränität in Belarus	beendet
16:30	3, ZP 2	☑ Einführende Generalsdebatte Nachhaltigkeit	☑ Details einblenden
18:15	4, ZP 3-5	☑ Mobilität der Zukunft	☑ Details einblenden
19:30	5, ZP 6	☑ Demokratie, handlungsfähiger Staat, Finanzen	☑ Details einblenden
20:45		Sitzungsende	☑ Details einblenden
**) Die amtlichen Ergebnisse finden Sie im <u>Ämlichen Protokoll</u> sowie im <u>Planarprotokoll</u> der jeweiligen Sitzung am nächsten Werktag.			

Пүрэв гараг

17. September 2020 (176. Sitzung)			
Uhrzeit	TOP	Thema	Status/ Abstimmung **
09:00		Sitzungsöffnung	beendet
09:00	6, ZP 7, TOP 3 c	☑ Klima, Umwelt und natürliche Lebensgrundlagen	☑ Details einblenden
10:25	7, ZP 8	☑ Wachstum und ökologisch-soziale Marktwirtschaft	☑ Details einblenden
11:45	8, ZP 9	☑ Arbeit im Wandel	☑ Details einblenden
13:00	9, ZP 10	☑ Innovation, Bildung und Digitalisierung	☑ Details einblenden
14:20	10, Top, ZP 11-16	☑ <u>Entwicklung und internationale Zusammenarbeit</u>	☑ Details einblenden
15:50	11	☑ Nachhaltig leben und konsumieren	☑ Details einblenden
17:05	32, ZP 17	☑ <u>Überweisungen im vereinfachten Verfahren</u>	Überweisung beschlossen
17:10	33	☑ Abschließende Beratungen ohne Aussprache	☑ Details einblenden
17:25	ZP 19	☑ Aktuelle Stunde - Auswirkungen der Afrikanischen Schweinepest	beendet
18:50	12	☑ Wohnungseigentum	☑ Details einblenden
19:35	13, 21 b,c	☑ Covid-19- Rechtsverordnungsweitergeltungsgesetz	☑ Details einblenden
20:20	14	☑ Finanzielle Entlastung der Kommunen	☑ Details einblenden
21:05	15, ZP 20	☑ Abfallrahmenrichtlinie der EU	☑ Details einblenden
21:40	16	☑ Bundesverfassungsgerichtsgesetz (Auslandseinsätze)	☑ Details einblenden
22:15	17	☑ Änderung des Kraftfahrzeugsteuergesetzes	☑ Details einblenden
22:45	18	☑ COVID-19-Insolvenzaussetzungsgesetz	☑ Details einblenden
23:10	19	☑ Änderung des Batteriegesetzes	☑ Details einblenden
23:25		Sitzungsende	☑ Details einblenden

Баасан гараг

18. September 2020 (177. Sitzung)			
Uhrzeit	TOP	Thema	Status/ Abstimmung **
09:00		Sitzungsöffnung	beendet
09:05	20	🔊 Zukunft der Krankenhäuser	🔊 Details einblenden
09:50	5d	🔊 EZB-Politik	🔊 Details einblenden
10:25	22, ZP 21	🔊 Kapitalanleger-Musterverfahrensgesetz	🔊 Details einblenden
11:00	23	🔊 Digitalspekt 2.0	Stuft
11:40	24	🔊 Stand der Deutschen Einheit 2020	
12:20	ZP 18, 25	🔊 Konsequenzen aus dem Brand in Moritz	
13:00	26	🔊 Bundeswehreinsetz in Irak	
13:40	ZP 22, 71	🔊 Nord Stream 2	
14:20	28	🔊 Änderung des Bundeswahlgesetzes	
15:00	29	🔊 Gleichstellung von Frauen und Männern	
15:40	30, ZP 23	🔊 Schutz von Rechtsstaatlichkeit und Demokratie	
16:20	31	🔊 Änderung der Abgabenordnung	
17:00	ZP 24	🔊 Aktuelle Stunde - Hinrichtung Navid Afkari und die deutsche Iranpolitik	
18:05		Sitzungsende	

Уг судалгааг хийж буй долоо хоног буюу 2020.09.14-18-ны өдрүүд хамрагдах Хуралдааны долоо хоногийн хөтөлбөрөөс харахад, чуулганы хуралдаан Лхагва гарагт 13:00-20:45, Пүрэв гарагт **09:00-23:25**, Баасан гарагт 09:00-18:05 цагт хуралдахаар товлогдож, хэлэлцэх асуудлын хамтаар төлөвлөгдсөн байна. Түүний дараагийн Хуралдааны долоо хоног нь 2020.09.28-10.02-ны өдрүүдэд тохиож, Мягмар гарагаас Баасан гарагт хуралдахаар төлөвлөгдсөн байх бөгөөд 09:00-19:40 цаг хүртэл (Баасанд 14:50 цаг хүртэл) хуралдах байдалтай байна. Эндээс үзэхэд чуулганы хуралдааныг ерөнхийдөө өглөө 09:00 цагт нээж, завсарлахгүй үргэлжлүүлэн хамгийн оройдоо 23:25 цагт өндөрлүүлж байна.

Байнгын хороо (БХ)-ны дарга нь Ахмадын зөвлөлийн тогтоосон хуралдаан зохион байгуулах боломжийн хүрээнд (цагийн хуваарь) хорооныхоо хурлыг бие даан зарлан хуралдуулна. Гэхдээ зарим онцгой тохиолдолд байнгын хороо шийдвэр гаргаж болно. Хэрэв БХ-ны бүлэг, эсвэл БХ-ны бүх гишүүдийн 1/3-ээс олон гишүүн шаардсан бол БХ-ны дарга нь цагийн хуваарьт багтаан хамгийн боломжит товыг зарлах үүрэгтэй. Хэрэв Бундестагийн бүлэг, эсвэл нийт гишүүдийн 5%, эсвэл БХ санал нэгтэй шийдсэн бол цагийн хуваарийн гадуур буюу Бундестагийн бус байранд БХ-ны хуралдааныг зөвхөн товлож болно.

Хэрэв БХ өмнө нь шийдээгүй бол БХ-ны хуралдааны тов болон хэлэлцэх асуудлыг БХ-ны дарга тогтооно. Хэлэлцэх асуудлыг БХ-ны гишүүдэд хуралдаан болохоос байнга 3 өдрийн өмнө тараана. БХ нь хэлэлцэх асуудлыг зөвхөн олонхийн саналаар өөрчлөх боломжтой бөгөөд хэрэв бүлэг буюу БХ-ны гишүүдийн 1/3 эсэргүүцэхгүй бол нэмэлт оруулах боломжтой байдаг аж. БХ-ны хуралдааны хэлэлцэх асуудлыг газар (байр), тов (боломжтой бол хуралдаан үргэлжлэх хугацаа)-ын хамт холбогдох яам болон Холбооны зөвлөлд зарлана.

Хэрэв бүлэг, эсвэл Бундестагийн 5% шаардсан бол БХ-нд шийдвэрийн төсөл ирсэнээс хойш **10** хуралдааны долоо хоног өнгөрсөн бол БХ-ны дарга буюу илтгэгч нь шийдвэрийн зөвлөмжийн байдлын талаар Бундестагт илтгэх үүрэг хүлээнэ. Хэрэв шаардсан бол Бундестагийн хэлэлцэх асуудлын дараалалд уг илтгэлийг оруулна.

2.Дани

Дани Улсын парламент Фолкетинг (Folketing)-ийн үйл ажиллагаа Аравдугаар сарын эхний өдрөөс Зургадугаар сарын 05 хүртэл үргэлжилнэ. Парламент жилд 100 орчим өдөр хуралддаг байна. Чуулганы хуралдаан Мягмар, Лхагва гарагт 13:00 цагт, Пүрэв, Баасан гарагт 10:00 цагт тус тус эхэлдэг байна.

Чуулганаар хэлэлцэх асуудлын дарааллыг тус улсын Үндсэн хууль болон Дани Улсын парламентын чуулганы хуралдааны дэгийн тухай хуулиар зохицуулж байна. Тус улсын Парламентын Ерөнхийлөгч нь чиг үүргийнхээ дагуу хуулийн төсөл, хуульд оруулах нэмэлт, өөрчлөлтийн төсөлтэй танилцан, шаардлага хангасан төслүүдийг хэлэлцүүлэхээр хүлээн авдаг байна. Хүлээн авсан төслүүд болон бусад асуудлаар ээлжит чуулганаар хэлэлцэх асуудлын дарааллыг тогтоохоос гадна тус дараалалд өөрчлөлт оруулах эрхтэй байна.²⁴⁹ Ингэхдээ Засгийн газраас өргөн мэдүүлсэн төсвийн төсөл, төсвийн тодотгол, Ерөнхий сайд, салбарын сайдын бичгээр гаргасан хүсэлтийн дагуу улс орны өмнө тулгамдсан бусад асуудлуудыг дараалал харгалзахгүй яаралтай хэлэлцэх үүрэг хүлээнэ.

Ихэнх хуулийн төслийг санаачлагч Засгийн газарт парламентын жилийн эхээр хуулийн төслүүдээ өргөн барихыг зөвлөдөг байна. Дөрөвдүгээр сарын 1-ний өдрөөс өмнө хуулийн төслөө өргөн баривал тухайн жилдээ багтаан хэлэлцэх боломжтой ба эс бөгөөс тухайн парламентын жилээр хэлэлцэх асуудлын дараалалд оруулах боломжгүй байна.

ХЭЛЭЛЦЭХ АСУУДЛЫН ДАРААЛЛЫГ ТОГТООХ

Үндсэн хууль²⁵⁰. 39 дүгээр зүйл.

Фолкетингийн Ерөнхийлөгч нь хэлэлцэх асуудлын дарааллыг тогтоон, чуулганы хуралдааныг зарлан хуралдуулна. Ерөнхийлөгч нь Фолкетингийн гишүүдийн 2/5-ын болон Ерөнхий сайдын бичгээр гаргасан хүсэлтийг тус тус үндэслэн хэлэлцэх асуудлын дарааллыг тогтоон, чуулганы хуралдааныг зарлан хуралдуулна.

41 дүгээр зүйл

2. Ямар ч хуулийн төсөл Фолкетинг-ээр 3 удаа хэлэлцэгдсэний эцэст батлагдана.

3. Фолкетингийн гишүүдийн 2/5-ийн Фолкетингийн Ерөнхийлөгчид бичгээр гаргасан саналаар хуулийн төслийн 3 дахь хэлэлцүүлгийг тухайн төслийн 2 дахь хэлэлцүүлэг болсноос ажлын 12 өдрөөс багагүй хугацааны дараа хэлэлцэх ёстой байна.

4. Шинэ сонгуулийн хугацаа тулсан хийгээд парламентын жилийн эцэст эцэслэн баталж чадаагүй хуулийн төслүүд болон бусад асуудлыг хэлэлцэхгүй орхино²⁵¹.

Парламентын чуулганы хуралдааны дэгийн тухай хууль²⁵². Хэлэлцүүлгийн дараалал. 32 дугаар зүйл

2. Чуулганы хуралдааны өдрийн төгсгөлд Парламентын Ерөнхийлөгч нь дараагийн өдрийн хуралдааны тов буюу өдөр, цаг, хэлэлцэх асуудлын дарааллыг танилцуулна. Хэлэлцүүлгийн дарааллын агуулга, хэлэлцэх асуудлуудын талаарх мэдээллийг Данийн парламентын цахим хуудсуудын аль нэгэнд тавьж, хуралдааны эцэст гишүүдэд мэдэгдэнэ. Чуулганы дараагийн хуралдааны өдөр, цаг, хуулийн төслийн хэлэлцэх дарааллыг тогтсон хэдий ч Парламентын Ерөнхийлөгч нь хуралдааны цагийг өөрчилж болно.

3. Энэ зүйлийн 4 дэх хэсэгт заасны дагуу хэлэлцүүлгийн дарааллыг тогтоогоогүй тохиолдолд

²⁴⁹ <http://archive.ipu.org/parline-e/reports/2087.htm>

²⁵⁰ https://www.constituteproject.org/constitution/Denmark_1953?lang=en

²⁵¹ shall be dropped

²⁵² https://www.thedanishparliament.dk/-/media/pdf/publikationer/english/standing_orders_of_the_danish_parliament.ashx

Парламентын Ерөнхийлөгч дарааллыг өөрчлөх, түүнчлэн парламентад уг асуудлыг хэлэлцэхгүй байх шалтгааныг мэдэгдсэнээр дарааллаас хасах эрхтэй байна. Гишүүдийг хороодод болон комисст хуваарилах зэрэг ажлаас гадна зөвхөн чуулганы тухайн өдрийн хуралдаанаар хэлэлцэх асуудлын дараалалд орсон асуудлуудыг хэлэлцэнэ.

4. Данийн парламентын гишүүдийн 2/5 болон Ерөнхий сайдын тус тус бичгээр гаргасан хүсэлтийн дагуу Парламентын Ерөнхийлөгч нь хэлэлцэх асуудлын дарааллыг тогтоон, чуулганы хуралдааныг зарлан хуралдуулах эрхтэй.

5. Дараагийн долоо хоногийн хөтөлбөр буюу Парламентын Ерөнхийлөгчийн баталсан хуралдааны хэлэлцүүлгийн дараалал нь Данийн парламентын аль нэг цахим хуудсанд, тухайн долоо хоногийн хуралдааны хамгийн сүүлийн өдөр тавигдана.

3. Исланд

Исланд Улсын парламент Алтингийн²⁵³ чуулганаар хэлэлцэх асуудлын дарааллыг Алтингийн дэгийн тухай хуулиар²⁵⁴ зохицуулж байна. Парламентын Спикер болон Дэд спикерүүдээс бүрдсэн Спикерийн хороо²⁵⁵ нь Засгийн газрын кабинет болон намын бүлгүүдтэй зөвшилцөн чуулган бүрийн өмнө тухайн чуулганаар хэлэлцэх асуудлын төлөвлөгөөг гаргадаг байна.

Долоо хоног бүрийн чуулганаар хэлэлцэх асуудлын дарааллыг Спикерийн хорооны хуралдаанаар хэлэлцэн тогтож, Спикер баталгаажуулна. Хэлэлцэх асуудлын дарааллыг тогтоохдоо Засгийн газраас өргөн барьсан хуулийн төслийг парламентын гишүүдийн бие даан өргөн барьсан хуулийн төслийн өмнө хэлэлцэх журмыг баримтална.

Хуульд заасан хугацаа буюу чуулганы хуралдааны эхээр, Дөрөвдүгээр сарын 1-нээс өмнө өргөн баригдсан төслүүдийг тухайн парламентын жилд чуулганаар хэлэлцэх асуудлын дараалалд оруулах бөгөөд эс бөгөөс хойшлуулдаг байна. Гэвч парламентын гишүүдийн 3/5 хэлэлцэх эсэх саналыг дэмжсэн бол Дөрөвдүгээр сарын 1-нээс хойш өргөн мэдүүлсэн төслийг гишүүдэд тарааж танилцуулснаас хойш 5 хоногийн дараа хэлэлцэх боломжтой болно.²⁵⁶

Алтингийн дэгийн тухай хууль. 10 дугаар зүйл

Спикер болон Дэд спикерүүд нь Спикерийн хороог бүрдүүлнэ. Спикерийн хороонд төлөөлөл нь ороогүй парламентын бүлэг нь, тус хорооны зөвшөөрөлтэйгээр хорооны хуралдаанд оролцох ажиглагчийг томилон ажиллуулж болно.

Спикерийн хороо нь Алтингийн үйл ажиллагааг зохион байгуулах үүрэгтэй бөгөөд парламентын чуулган бүрийн хэлэлцэх асуудлын төлөвлөгөөг²⁵⁷ бэлтгэнэ. Хэлэлцэх асуудлыг дараах 4 дэд чуулганы хуралдаанд хуваарилна.

- Намрын чуулган (Х/01-Зул сарын баярын амралт хүртэл)
- Өвлийн чуулган (Зул сарын баярын амралтын дараагаас-Улаан өндөгний баяр хүртэл)
- Хаврын чуулган (Улаан өндөгний баярын амралтын дараагаас-Тавдугаар сарыг дуустал)
- Есдүгээр сард хуралдах парламентын хуралдаан буюу хороодын хуралдаан.

Ямар өдөр чуулган хуралдах, ямар өдөр байнгын хороод болон парламентын бүлгүүд хуралдах, ямар өдөр гишүүд тойрогтоо ажиллах гэсэн хуралдааны ерөнхий төлөвлөгөөг

²⁵³ Althingi

²⁵⁴ Althingi Standing Orders <https://www.althingi.is/english/about-the-parliament/standing-orders-of-the-althingi/>

²⁵⁵ Speaker's committee

²⁵⁶ https://www.althingi.is/pdf/Althingi2013_enska.pdf

²⁵⁷ schedule

баталж гаргана. Төлөвлөгөөгөөр баталсан өдрүүдэд чуулганы хуралдаан оройны 20:00 цагаас хэтрэхгүй байна. Парламентын бүлгүүд зөвшилцөн шийдвэрлэсэн болон тус хуулийн 74 дүгээр зүйлд заасны дагуу парламентаар зөвшөөрсөн бол тогтсон цагийг өөрчилж болно. Спикер урьдчилан мэдэгдэлгүй хуралдааныг сунгаж болно. Мягмар гарагт хуралдааныг шөнийн 00:00 цаг хүртэл сунгаж болно.

79 дүгээр зүйл

Спикер нь парламентын бүлгүүдийн дарга нар эсхүл тэдгээрийн төлөөлөгчидтэй парламентын үйл ажиллагааны талаар хэлэлцэн, Алтингийн чуулганаар хэлэлцэх асуудлын төлөвлөгөө болон долоо хоног бүрийн чуулганы хуралдаанаар хэлэлцэх асуудлын дараалалд санал авна.

4. ОХУ

Төрийн Думын депутатуудын хэлэлцэх асуудлын хуваарийг Регламент²⁵⁸ болон дотоод зохион байгуулалтын хороо боловсруулж Төрийн Думын чуулганы хуралдаанаар батална. Төрийн Думын тогтоолоор батлагдсан хуваарийн дагуу хавар, намар цуглана.

Төрийн Думын хуралдаан Лхагва, Баасан гаригуудад хуралдах бөгөөд Төрийн Дум үүнээс гадна ээлжит бус хуралдааныг зохион байгуулж болно. Хуралдаан явуулах тов, цагийг Дэгээр тогтооно.

Төрийн Думын ээлжит хуралдааны хуваарийг Төрийн Думд өргөн мэдүүлсэн дарааллыг харгалзан боловсруулна.

Төрийн Думын регламент. 40 дүгээр зүйл

1. Төрийн Дум нь хавар, намрын чуулганд Думын тогтоолоор батлагдсан Төрийн Думын депутатуудын ажлын хуваарийн дагуу цуглана.

3. Төрийн Думын хуралдаан Лхагва, Баасан гаригуудад хуралдана. Төрийн Дум үүнээс гадна ээлжит бус хуралдааныг зохион байгуулж болно. Хуралдаан явуулах цагийг Дэгээр тогтооно.

ХЭЛЭЛЦЭХ АСУУДЛЫН ДАРААЛЛЫГ ТОГТООХ

Төрийн Думын Лхагва гарагийн хуралдаанаар Төрийн Думын хэлэлцэх асуудлын жагсаалтыг баталдаг. Танхимын үйл ажиллагаа, зохион байгуулалтын асуудлыг зөвшилцөх, хуралдааны бэлтгэлийг хангах зорилготой Төрийн Думын Зөвлөл нь Төрийн Думын ээлжит чуулганаар хэлэлцэх асуудлын дарааллыг тогтоож хэлэлцэх асуудлын төслийг Төрийн Думын хуралдаанаар батлуулдаг. Сар тутам хэлэлцэх асуудлын төлөвлөгөөг сэдэвчлэн (төрийн байгуулалт, Үндсэн хуульд заасан иргэдийн эрх, эрх чөлөө; эдийн засгийн бодлого; нийгмийн бодлого; төсөв, татвар, санхүүгийн хууль тогтоомж; батлан хамгаалах, аюулгүй байдал; ОХУ олон улсын гэрээнд нэгдэн орох) гаргадаг.

Төрийн Думаар хэлэлцэх асуудлын төслийг хуулийн төслийг Төрийн Думд өргөн мэдүүлсэн дарааллыг харгалзан хийнэ. Төрийн Думын ажлын дараалалд хуулийн төслийг дор дурдсанаар оруулна:

- а) гуравдугаар хэлэлцүүлэгт оруулж байгаа хуулийн төсөл;
- б) хоёрдугаар хэлэлцүүлэгт оруулж байгаа хуулийн төсөл;
- в) анхдугаар хэлэлцүүлэгт оруулж байгаа хуулийн төсөл.

САНАЛ ХУРААЛТЫН ЦАГ

Төрийн Думын Лхагва гарагийн хуралдаанд өмнө хэлэлцсэн дараах хуулийн төслүүдээр танхимд санал хураалт явуулна:

²⁵⁸ Оросын Холбооны Улсын төрийн думын регламент <http://www.consultant.ru/law/review/lawmaking/reglduma/>

- а) гуравдахь хэлэлцүүлэгт орж байгаа хууль;
- б) хүчингүй болсонд тооцох хууль;
- в) ОХУ-ын Олон улсын гэрээ батлах тухай хуулийн төсөл;
- г) Холбооны Зөвлөлөөс хориг тавьсан хууль;
- д) ОХУ-ын Ерөнхийлөгчийн хориг тавьсан хууль;
- е) ОХУ-ын Үндсэн хуулиар Төрийн Думын бүрэн эрхэд хамааруулсан асуудлаарх тогтоолын төсөл.

Төрийн Думын Зөвлөлийн шийдвэрээр, эсхүл Төрийн Думын нийт гишүүдийн олонхын саналаар баталсан танхимын шийдвэрээр “санал хураалтын цаг”-ийг өөр өдөр явуулахаар шийдвэрлэж болно.

“ЗАСГИЙН ГАЗРЫН ЦАГ”

Төрийн Думын регламентийн 41 дүгээр зүйлд Төрийн Думаар хэлэлцэх асуудлын дараалалд Төрийн Думын депутатуудын асуултад хариулах цаг (“Засгийн газрын цаг” гэх)–ийг тусгана. Төрийн Думын Зөвлөл нь тухайн сарын “Засгийн газрын цаг”-аар хэлэлцэх асуудлын төлөвлөгөөнд туссан асуудлыг тухайн долоо хоногийн хэлэлцэх асуудлын төлөвлөгөөнд оруулна гэж заасан байна.

ОХУ-ын Ерөнхийлөгч буюу Төрийн Думын нийт гишүүдийн тавны нэгийн шаардсанаар, эсхүл Төрийн Думын даргын саналаар ээлжит бус хуралдааныг зарлах, түүний хуралдах өдрийг товлох, хуралдуулах зэрэг ажлуудыг зохион байгуулна.

5. БНСУ

Бүгд Найрамдах Солонгос Улсын хууль тогтоох төрийн дээд байгууллага болох парламентыг Үндэсний Ассамблей²⁵⁹ гэнэ. Үндэсний Ассамблейн удирдах байгууллага нь дарга, хоёр дэд дарга, нарийн бичгийн дарга нараас бүрдэнэ. Үндэсний Ассамблейн чуулганы нэгдсэн хуралдаан ээлжит ба ээлжит бус гэсэн хоёр хэлбэрээр хуралддаг. Жил бүрийн төсвийн асуудлаарх чуулган 9 дүгээр сарын 10-нд эхэлдэг.

Ээлжит бус чуулганыг Ерөнхийлөгчийн санаачлагаар, эсвэл парламентын гишүүдийн дөрөвний нэгээс доошгүй нь зөвшөөрсөн тохиолдолд 30 хоногоос илүүгүй хугацаагаар зарлан хуралдуулдаг байна. Ерөнхийлөгч хүсэлт гаргаж ээлжит бус хуралдаан хуралдсан тохиолдолд шалтгаан нь маш тодорхой байх ёстой байдаг.

Парламентын ээлжит чуулганы үргэлжлэх хугацаа нь 100 хоногоос илүүгүй байдаг байна. Үндэсний Ассамблейн гишүүдийн тавны нэг нь хүрэлцэн ирсэн тохиолдолд нэгдсэн хуралдаан чуулдаг байна.

Үндэсний Ассамблейн жилийн ажлын төлөвлөгөө

Спикер нь Үндэсний Ассамблей дахь нам, эсвлийн бүлгийн төлөөлөгч гишүүдтэй зөвшилцөж жилийн ажлын үндсэн төлөвлөгөөг батална. Үндэсний Ассамблейн сонгуулиар бүрдсэн шинэ Үндэсний Ассамблейн хувьд тухайн жилийн үндсэн төлөвлөгөөг 6 дугаар сарын 30-ны өдөр хүртэл тогтооно.

Ээлжит чуулганы хугацаа 100 хоног (ээлжит чуулганыг жил бүрийн 9-р сарын 1-ний өдөр зарлан хуралдуулна), ээлжит бус чуулганы хугацаа 30 хоног (8 дугаар сарын 16-ны өдрөөс ээлжит бус чуулган эхлэх тохиолдолд 8 дугаар сарын 31-ны өдөр хүртэл) байна.

²⁵⁹ Бүгд Найрамдах Солонгос Улсын үндэсний ассамблейн тухай хууль
https://korea.assembly.go.kr:447/res/low_06_read.jsp

Хуулийн төсөл өргөн барих төлөвлөгөөг мэдэгдэх

Засгийн газар нэн яаралтайгаас бусад үед жил бүрийн 1 дүгээр сарын 31-ний өдрөөс өмнө тухайн жилд өргөн барих хуулийн төсөлтэй холбоотой төлөвлөгөөг Ассамблейд мэдэгдэнэ.

Хэлэлцэх хуулийн төслийн жагсаалтыг гаргах

Спикер нэгдсэн чуулганд өргөн барьсан дарааллын дагуу хэлэлцэх хуулийн төслийн жагсаалтыг гаргана.

Хэлэлцэх хөтөлбөрийн дундаас нэгдсэн хөтөлбөрийг үйлдэхдээ Үндэсний Ассамблейн Төрийн байгуулалтын байнгын хороотой зөвшилцөх бөгөөд зөвшилцөж чадаагүй тохиолдолд спикер дангаар шийдвэрлэнэ.

Спикер энэ зүйлийн 2, 3-т заасан хөтөлбөрийг шууд гишүүдэд хүргүүлэх болон цахим сүлжээгээр дамжуулж зарлана. Спикер онцгой тохиолдол гэж үзсэн бол зөвхөн хурлын өдөр, цагийг гишүүнд хүргүүлж хурлыг нээж болно.

Үндэсний Ассамблейн хуралдааны төлөвлөгөөнд багтсан хуулийн төслийг хэлэлцэх хуралдаан хуралдаагүй эсхүл тухайн хуулийн төслийг хуралдаанаар хэлэлцэж амжаагүй тохиолдолд спикер хөтөлбөрийг дахин тогтооно.

Хуралдааны төлөвлөгөөг өөрчлөх

20 ба түүнээс дээш тооны гишүүд гарын үсэг зурж санал гаргаснаар спикер бүлэг тус бүрийг төлөөлж буй гишүүдтэй зөвшилцөж шаардлагатай гэж үзсэн тохиолдолд спикер ээлжит чуулганы хөтөлбөрийг хэсэгчилж өөрчлөх эсхүл тухайн өдрийн хөтөлбөрт хэлэлцэх асуудлыг нэмж оруулах болон дараалал өөрчилж болно. Энэ тохиолдолд гишүүн гаргаж буй саналд үндэслэлийг бичгээр хавсаргах бөгөөд тухайн саналаар хэлэлцүүлэг явуулалгүйгээр санал хураалт явуулж шийдвэрлэнэ.

Хүснэгт №1. Үндэсний ассамблейн 2020 оны төлөвлөгөө National Assembly Basic Plan

Month	Convocation Date (duration)	Agenda		Remarks
		Plenary	Committees	
August (Extraordinary session)	Aug. 17 (Mon) (15 days)	1.Consideration of accounts settlement, etc. 2.Consideration of legislative bills	1.Deliberation of bills including accounts settlement and legislative bills	°Deadline for the submission of and voting on accounts settlement: -before the start of regular session

September ~ December (Regular session)	Sept. 1 (Tues) (100 days)	1.Speeches by negotiating groups 2.Interpellation on Government 3.Government's address on budget bills 4.Consideration of budget bills and fund operation plans 5.Consideration of bills	1.Deliberation of budget bills and legislative bills 2.ISA*	°Deadlines for budget bills -submission: Sept. 3 (Thur) -voting: Dec. 2 (Wed)
--	------------------------------	---	---	---

Тайлбар: * International Search Authority-Олон улсын судалгааны байгууллага

Ээлжит чуулганы төлөвлөгөөнд: Бүлгийн төлөөллүүд үг хэлэх, Засгийн газарт асуулт тавих, төсвийн тодотголд Засгийн газраас тайлбар хийх, төсвийн төслийг хэлэлцэх, бусад хуулийн төслийг хэлэлцэхээр IX–XII сард төлөвлөсөн байна.

Ээлжит бус чуулганы төлөвлөгөөнд: төсвийн төсөл болон төсвийн хуваарилалт, хуулийн төслүүдийг хэлэлцэх зэрэг асуудлуудаар VIII/17-ны Даваа гарагаас 15 хоног хуралдахаар төлөвлөжээ.

Төрийн захиргааны хяналт

“Үндэсний Ассемблей нь жил бүр ээлжит бус хуралдаан эхэлсэн өдрөөс хойш 30-аас дээшгүй хоногийн хугацаанд эрх бүхий байнгын хороод төрийн захиргааны хяналт шалгалтыг хийдэг. Мөн Ерөнхий аудиторийн шийдвэрээр ээлжит чуулганы үеэр дээрх шалгалтыг хийж болно.

UIH.MN
СУДАЛГААНЫ САН

АШИГЛАСАН МАТЕРИАЛ

- Дотоод журмын тайлбар-Erläuterungen zur Geschäftsordnung-германаар https://www.bundestag.de/parlament/aufgaben/rechtsgrundlagen/go_eri/gescho07-244670
- Бундестагийн дотоод журам-Deutscher Bundestag: Organisation der Abgeordneten-германаар https://de.wikipedia.org/wiki/Deutscher_Bundestag#Gesch%C3%A4ftsordnung
- Дани Улсын парламентын тухай мэдээлэл <http://archive.ipu.org/parline-e/reports/2087.htm>, <https://www.thedanishparliament.dk/en/democracy/the-course-of-a-year>
- Дани Улсын Үндсэн хууль https://www.constituteproject.org/constitution/Denmark_1953?lang=en
- Дани Улсын Парламентын дэгийн тухай хууль https://www.thedanishparliament.dk/-/media/pdf/publikationer/english/standing_orders_of_the_danish_parliament.ashx
- Исланд Улсын парламентын тухай мэдээлэл <https://www.althingi.is/english/>, https://www.althingi.is/pdf/Althingi2013_enska.pdf , http://archive.ipu.org/parline-e/reports/2143_C.htm
- Исланд Улсын Парламентын дэгийн тухай хууль <https://www.althingi.is/english/about-the-parliament/standing-orders-of-the-althingi-/>
- Оросын Холбооны Улсын төрийн думын регламент <http://www.consultant.ru/law/review/lawmaking/reglduma/>
- Бүгд Найрамдах Солонгос Улсын үндэсний ассамблейн тухай хууль https://korea.assembly.go.kr:447/res/low_06_read.jsp

UIH.MN
СУДАЛГААНЫ САН